

Norges Høyesteretts ankeutvalg – Kjennelse.

- INSTANS:** Norges Høyesteretts ankeutvalg – Kjennelse.
- DATO:** 2011-06-07
- PUBLISERT:** HR-2011-1159-U
- STIKKORD:** Offentlig gjengivelse av dom i anonymisert form. Domstolloven § 124 første ledd, § 130 første ledd bokstav a. EMK artikkel 6 nr. 1, artikkel 8, artikkel 10. SP artikkel 14 nr. 1. BK artikkel 16.
- SAMMENDRAG:** Lagmannsretten forbød offentlig gjengivelse av dom om tvungen omsorg. Dommen inneholdt personlige og private opplysninger om fornærmede som var mindreårig. Tingrettens dom var tillatt gjengitt offentlig i anonymisert form, og saken var allerede omtalt i en avisartikkel. Skadevirkningene ved en tilsvarende anonymisert offentliggjøring av lagmannsrettens dom måtte antas å være begrensede, jf. HR-2011-824-U , Rt-2002-151 og Rt-2007-518 . Kravet om at rettsavgjørelser skal være offentlige er et fundamentalt rettsstatsprinsipp og det skal meget sterke grunner til for å beslutte totalforbud mot offentlig gjengivelse. Ankeutvalget fant det klart at anken måtte føre frem, slik at offentlig gjengivelse i anonymisert form ble tillatt. (Sammendrag ved Lovdata)
Henvisninger: LOV-1915-08-13-5-§124 (DI), LOV-1915-08-13-5-§130 (DI), LOV-1999-05-21-30-BK-A16 (Menneskerettsloven), LOV-1999-05-21-30-EMK-A6 (Menneskerettsloven), LOV-1999-05-21-30-EMK-A8 (Menneskerettsloven), LOV-1999-05-21-30-EMK-A10 (Menneskerettsloven), LOV-1999-05-21-30-SP-A14 (Menneskerettsloven)
- SAKSGANG:** Gulating lagmannsrett LG-2010-179973 – Høyesterett HR-2011-1159-U, (sak nr. 2011/894), straffesak, anke over beslutning.
- PARTER:** Mediehuset Haugesunds Avis.
- FORFATTER:** Bårdsen, Falkanger og Bull.

Henvisninger i teksten: LOV-1902-05-22-10-§39 (Strl), LOV-1902-05-22-10-§39a (Strl), LOV-1967-02-10-§23 , LOV-1967-02-10-§24

- (1) Saken gjelder spørsmål om adgang til offentlig gjengivelse av lagmannsrettens dom i sak om tvungen omsorg.
- (2) A, født *.*1992, ble ved Haugaland tingretts dom 29. oktober 2010 dømt til tvungen omsorg, jf. straffeloven § 39 a, jf. § 39. Fornærmede ble tilkjent 150 000 kroner i oppreisningserstatning, hvorav A ble dømt til å betale 50 000 kroner. Tingretten besluttet at dommen bare kan gjengis offentlig i anonymisert form, jf. domstolloven § 130 første ledd. Dommen er i anonymisert form omtalt i en artikkel i Haugesunds Avis 19. november 2010.

- (3) A anket tingrettens dom til Gulating lagmannsrett. Ved lagmannsrettens dom 11. april 2011 (LG-2010-179973) ble anken over tvungen omsorg forkastet. Oppreisningserstatningen ble satt til 180 000 kroner. As personlige ansvar ble redusert til 20 000 kroner. Lagmannsretten traff videre beslutning som forbød « offentlig gjengivelse av hele avgjørelsen », jf. domstoloven § 130 første ledd.
- (4) Gaute-Håkon Bleivik, som er reporter i Mediehuset Haugesunds Avis, henvendte seg 12. april 2011 per telefon til Gulating lagmannsrett. Han fikk opplyst fra lagmannsrettens sentralbord at dommen er unntatt offentlighet, og at det ikke ville bli gitt noen begrunnelse for dette.
- (5) *Mediehuset Haugesunds Avis v/ reporter Gaute-Håkon Bleivik* har anket lagmannsrettens beslutning til Høyesterett.
- (6) Den ankende part anfører at forbud etter domstoloven § 130 første ledd bokstav a ikke gjelder domslutningen så langt denne kan gjengis uten å røpe noens identitet. Det vises også til at tingrettens dom kan gjengis offentlig i anonymisert form, og at denne er omtalt i Haugesunds Avis.
- (7) Det ble samtidig under henvisning til forvaltningsloven §§ 23 og 24 bedt om at lagmannsretten begrunner sin beslutning.
- (8) Lagmannsrettens formann har ikke funnet grunn til å omgjøre beslutningen.
- (9) A, fornærmede og påtalemyndigheten er gitt anledning til å uttale seg til anken.
- (10) A støtter anken. Det anføres at så lenge hans identitet ikke offentliggjøres, har han interesse av offentlighet om saken.
- (11) *Fornærmede* anfører at i denne saken bør hensynet til privatlivets fred veie tyngre enn pressens rett til innsyn i dommen.
- (12)

Høyesteretts ankeutvalg bemerker at beslutningen om å unnta dommen fra offentligheten er truffet av lagmannsretten i første instans, og at Høyesteretts ankeutvalg har full kompetanse ved behandlingen av anken.

(13)

Domstoloven § 124 første ledd bestemmer at rettsavgjørelser som utgangspunkt og hovedregel kan gjengis offentlig. Det samme følger av EMK artikkel 6 nr. 1 og SP artikkel 14 nr. 1. Formålet er å sikre offentlig kontroll med, og mulighet for kritikk av, rettergangen og rettslige avgjørelser, jf. HR-2011-824-U avsnitt 16 med videre henvisninger.

(14)

Etter domstoloven § 130 første ledd bokstav a, kan imidlertid offentlig gjengivelse av en rettsavgjørelse helt eller delvis forbys blant annet dersom « hensynet til privatlivets fred ... krever det », jf. også EMK artikkel 8. Kravet om at rettsavgjørelser skal være offentlige er et fundamentalt rettsstatsprinsipp, og må også ses i lys av EMK artikkel 10. Det skal derfor meget sterke grunner til for å beslutte totalforbud mot offentlig gjengivelse, jf. Rt-2007-518 avsnitt 17. I avsnitt 16 i samme avgjørelse uttales blant annet:

« Et forbud mot offentlig gjengivelse av en rettsavgjørelse på grunnlag av hensynet til privatlivets fred må være begrunnet i behovet for å beskytte siktede, fornærmede eller andre involverte mot at opplysninger om personlige eller andre private forhold blir gjort offentlig kjent. Hvorvidt en slik beslutning skal treffes, og hvor omfattende den i tilfelle skal gjøres, beror på en avveining av allmennhetens – herunder pressens – behov for innsyn, og de berørtes interesser i at slike opplysninger ikke blir spredt. »

(15)

Dersom avgjørelsen inneholder opplysninger om mindreårige, må også Barnekonvensjonens krav iakttas, blant annet de som følger av artikkel 16 om barnets rett til beskyttelse av sitt privatliv.

(16)

Høyesteretts ankeutvalg finner det klart at hensynet både til domfelte og fornærmede tilsier at lagmannsrettens dom bare kan gjengis offentlig i anonymisert form, jf. Rt-2007-518 avsnitt 18 og HR-2011-824-U avsnitt 22.

(17)

Lagmannsretten har imidlertid gått lenger enn dette, antakelig ut fra hensynet til fornærmede – domfelte har ikke motsatt seg anonymisert offentliggjøring. Det er bestemt at hele dommen er unntatt offentlighet, også domsslutningen.

(18)

Dommen inneholder opplysninger om fornærmede – som er mindreårig – av personlig og privat karakter. Hovedtrekkene er imidlertid allerede kjent gjennom tingrettens dom, som er tillatt gjengitt offentlig i anonymisert form – og som allerede er omtalt i en avisartikkel i Haugesunds Avis. Skadevirkningene ved en tilsvarende anonymisert offentliggjøring nå må derfor antas å være begrensede, jf. HR-2011-824-U avsnitt 19-20. Det vises også til Rt-2002-151 og Rt-2007-518 . Utvalget føyer til at det ut fra sakens karakter og hensynet til offentlighet i rettspleien også var riktig av tingretten å tillate anonymisert offentliggjøring.

(19)

Høyesteretts ankeutvalg finner det klart at anken må føre frem, slik at offentlig gjengivelse i anonymisert form tillates.

(20)

Kjennelsen er enstemmig.

Slutning:

Lagmannsrettens dom kan gjengis offentlig i anonymisert form.